

Formandens beretning på generalforsamlingen den 27. maj 1993

Udgivelsen i oktober 1992 af det længe ventede første bind af *Roskilde Bys Historie*, der dækker tiden indtil Reformationen 1536, er utvivlsomt det forløbne års væsentligste arbejdsresultat. De seneste årtiers ny viden er her for første gang formidlet i en samlet fremstilling af byens historie, skrevet af arkæologer og historikere, der til daglig arbejder med emnet. Bogen som redaktionen selv synes fremtræder med både et ydre og et indre smukt indhold, er da også blevet modtaget med glæde og anerkendelse såvel af fagfolk som af de mange, som har modtaget eller købt den hos boghandlere eller hos Roskilde Museums Forlag. Bogen vil i øvrigt i den nærmeste fremtid blive indlæst som lydbog for læsehandicappede.

Bogens udgivelse har endvidere givet to *sideresultater*, som bestemt ikke er uvæsentlige. Den har således skaffet ca. 70 nye medlemmer til Historisk Samfund, og det afsluttende regnskab pr. 31. marts i år, som kassereren senere vil aflægge, viser ikke mindst i kraft af de mange tilskud bogen har modtaget - et glædeligt overskud på hele 60.000 kr. Det var unægtelig mere, end vi havde forventet, når vi tager udgifterne på 450.000 kr. i betragtning!

Overskuddet skal i øvrigt nok få ben at gå på, når vi nu i den nærmeste fremtid påbegynder redaktionen af *bind 2*, der skal dække perioden op til nutiden. Det er en periode i byens historie, som på mange måder kun er stedmoderligt behandlet i litteraturen. Vi forsøger at skaffe et forfatterpanel, hvis første opgave bliver at fremdrage nye kilder i arkiver og litteratur. En foreløbig sondering viser heldigvis, at der er nok at tage af, og at byens første nedgangsperiode efter Reformationen nok ikke er helt så bedrøvelig, som man hidtil gerne har villet gøre den til.

Der vil imidlertid nok gå nogle år, før dette arbejde er afsluttet, selv om vi i redaktionen satser på i hvert tilfælde at blive færdige inden byens varslede 1000 års jubilæum i 1998. I mellemtiden skal medlemmerne naturligvis ikke snydes for den historiske årbog, der er en af de væsentligste forudsætninger for Historisk Samfunds eksistensberettigelse, ligesom den er forudsætningen for ydelsen af offentlige tilskud. I de senere år har vi for-

søgt at udgive årbøgerne som egentlige temabøger, og jeg kan allerede nu røbe, at *Historisk årbog for 1993* vil blive udsendt i september som et led i de aktiviteter, som amt og by arrangerer i anledning af 50 årsdagen for den 29. august 1943. Det bliver en spændende, hidtil uomtalt og dybt menneskelig beretning på ca. 100 rigt illustrerede sider indsamlet og forfattet af lærer Henning Bjørn Larsen med titlen »De unge jøder i Roskilde Amt 1933-43«. Den fortæller ud over en omtale af de lokale forhold i dagene omkring 29. august 1943 om jøderne i amtet og om de danske familier og andre, som hjalp dem på flugt. Den bliver nok værd at læse.

Hvis vi herefter vender os til *dagen og vejen* i det forløbne år, bør det nævnes, at den traditionelle *sensommertur* løb af stabelen den 12. september. Det var denne gang en særdeles velbesøgt udflugt til Møn, hvor vi under kyndig vejledning af universitetslektor Niels Saxtorph fik en spændende forevisning og forklaring af de prægtige kalkmalerier i Fanefjord, Keldby og Elmelunde kirker, og hvor der også blev tid til i det smukke vejr at dvæle lidt ved det yndefulde lystslot Liselund.

I lighed med tidligere år arrangerede Historisk Samfund i oktober og november hele 6 foredragsaftener i samarbejde med Folkeuniversitetet, hvor Roskildebogens forfattere meget apropos fortalte om hver sit historiske afsnit. Medlemmerne havde gratis adgang til foredragsaftenerne, som var særdeles velbesøgte med gennemsnitlig over 200 interesserede deltagere pr. gang. Det er et fremmøde, som få foreninger i amtet kan overgå.

Nationalmuseets vicedirektør, museumschef *Niels-Knud Liebgott* holdt den 9. marts i år et spændende lysbilledforedrag »Nye aspekter i dansk middelalderarkæologi« med beretningen om, hvorledes danske arkæologer ved systematiske udgravninger siden ca. 1950 har frembragt nye kulturhistoriske informationer inden for centrale områder, således at dagliglivet i middelalderen på mange måder fremtræder i nyt lys.

Der blev undervejs i foredraget draget paralleller til udgravningsresultaterne fra Rokilde, og efter generalforsamlingen vil museumsinspektør *Søren Sørensen* føje yderligere et nyt kapitel til i form af sin beretning om helt nye arkæologiske fund i og ved Roskilde Fjord, der nok kan vække til lokalhistorisk eftertanke.

Alt i alt synes jeg nok, at man kan sige, at det forløbne år har været et godt år for Historisk Samfund, og med disse bemærkninger vil jeg hermed overgive min beretning til generalforsamlingens forhåbentlig velvillige behandling.

Ernst Verwohlt